

דוח משוב לסטודנט

מזהה סטודנט 310284
מזהה מבחן 001000276870
תאריך בחינה יום רביעי, 18 בספט' 2024
שם קורס משפט מוסלמי
מרצה ד"ר זחאלקה איאד

ציון מבחן סופי	ציון מבחן מקורי	ניקוד שאלות פתוחות
84.00	84.00	84.00

סיכום

ניקוד מירבי	ניקוד	מספר שאלה
50.00	44.00	1
50.00	40.00	2

תשובה נכונה תשובה חלקית תשובה שגויה לא נענתה

אוניברסיטת בר אילן
הפקולטה למשפטים
בחינה בקורס משפט מוסלמי
99929-01

הקאדי ד"ר איאד זחאלקה
מועד ב' 2024

משך הבחינה שעתיים
מותר להשתמש בחומר פתוח
השב על שתי השאלות
קיימת מגבלה של עד 400 מילים בתשובה לכל שאלה

בהצלחה!

ישנן התנגשויות בחוקה-

התנגשות בין זרמים:

סלאפי- האמין שהוא הולך בדרך הישר ואמר כי יש ללכת בצורה דווקנית ושמרנית ולהיצמד לטקסט בדת בכדי להחזיר עטרה ליושנה. אין לחדש את ההלכה מאחר וחידוש הוא דבר מגונה שמוביל לבסוף לגיהנום. יחד עם זאת, מבחינה פוליטית זוהי תנועה פתוחה שלא מחפשת להיות בשלטון.

מצד אחד, עלי רוצה שהכל יהיה מבוסס על השריעה (קוראן+סונה) וזה מתיישב עם הזרם, אך מצד שני רוצה גם ללכת לפי אינטרס הציבור או לחדש מה שהזרם מקבל בתור דבר נוראי. בנוסף, עלי רוצה לעשות מדינה אסלאמית מדינה שהשלטון בה דתי) וליברלית לא כמו הזרם שרוצה מדינה מוסלמית (אך ייתכן כי בנקודה הזו ההתנגשות חלשה יותר).

ווסטי(=אמצעי)- משלב את הזרם הסלאפי ואת הזרם האיסלמי-ליברלי/פתוח (נתון שעלי ליברלי) ואומר שמצד אחד כן יש להיות מחויבים לדת אבל מצד שני כן יש להיות פתוחים לחיים המודרניים ולאטגרים שלהם ולבעיות החדשות שהם מעלים. זרם זה למעשה מאמץ את תפיסת העולם של אלגזאלי שהגה את רעיון המצ'לחה (=אינטרס הציבור). בזרם זה יש הובלה במיוחד של תנועת האחים המוסלמים שקבעה יעד של הפיכה הדת למודרנית ומעשית ושל הקמת מדינה אילסמית גדולה כמו בעבר.

נראה כי זרם זה מתיישב הרבה יותר טוב עם רצונותיו של עלי מאחר והוא כן נסמך על השריעה אך גם על אינטרס הציבור וכן גם מקדם שלטון איסלאמי ליברלי ולא רק מוסלמי. זרם זה מכיר בצורך של חידוש מעת לעת כמו שעלי הציע. יחד עם זאת, זרם זה מקבל גם את הג'מאע ואת הקיאס, מה שלא נירא כי עלי רוצה ובכך תיתכן התנגשות.

התנגשות בין אסכולות (מקורות משפטיים):

מאלכית- אסכולה שמרנית שקובעת הלכה לפי השריעה ואנשי המדינה/המנהג. לא עוסקת בפיתוח המשפט ובחידושים לפי הקיאס אך כן מאפשרת גמישות הלכתית מסוימות.

מתיישב עם השמרנות של עלי להסתמך על השריעה, אך מתנגש עם רצון החידוש של עלי. לא בהכרח מתנגש עם רעיון המצ'לחה מאחר והתפתח רק לאחר הקמת האסכולה.

שאפעית- יותר פתוחה מהמאלכית. טוענת כי יש לאזן בין המקורות הכתובים לבין השכל הישר; מצד אחד יש מעמד גבוה יותר לשריעה אך מצד שני בלקונות וחסרים יש ללכת לפי השכל הישר. קובעת כללי יסוד בהלכה; רק מוג'תהד יכול לפסוק הלכה. אינטרס הציבור מתיישב עם האסכולה רק אם הוא מתיישב עם ההלכה ועם המקורות האחרים שלה.

אסכולה זו מתיישבת יותר עם רצונותיו של עלי מאחר והיא יותר פתוחה וכן גם מאזנת בין השמרנות של המאלכית לבין הצורך בחידושים והסתמכות על אינטרס הציבור, אך כמו בזרם הווסטי, תיתכן התנגשות עם המקורות שעליהן מסתמכת (שימוש גם בקיאס ובג'מאע ולא תמיד במצ'לחה) לעומת הרצון של עלי (רק שריעה ומצ'לחה).

יש לנתח יותר את היות הממלכה מדינת דתית איסלאמית תלוי בהסדרים שייקבעו בחוקה על מנת לאפשר הלימה בין עקרונות האיסלאם המודרני והמדינה הדתית אסלאמית

אין התייחסות באשר לתיקון החוקה.

האסכולה המאלכית והזרם המודרני אינם אוסרים על חידוש בהלכה כל עוד החידוש אינו סותר את הקוראן והסונה

אינטרס הציבור הוא מקור שעולה בקנה אחד עם הזרם המודרני אך אינו מבטל את הקונצנזוס והקיאס.

1. כשרות הנישואים

לפי המרצה, נניח כי עלי ועליה מוסלמים, בגירים, כשירים בשכלם (סטודנטים בקמפוס) וכי אין קרבה משפחתית/פסיכולוגית כלשהי ואין מערכת יחסים קודמת.

תנאים באקט הנישואים:

הצעה וקבלה - נתון לנו כי עלי הציע נישואים לעילה עם השורש ח.ת.נ אך לא בלשון עבר וגם התשובה של עליה לא בלשון עבר ולא בשורש של ח.ת.נ/נ.ש.א כך שלא נראה שהייתה גמירות דעת מהצדדים (כן יש סמיכות במקום ובזמן).

2 עדים - העדים צריכים להיות גברים מוסלמים או שניתן להחליף בגבר וב2 נשים. לפי המרצה, נניח כי כן היו סטודנטים מוסלמים בקרב הקהל כך שתנאי זה מתקיים.

נראה כי תנאי הטקס עצמו לא מתקיימים ועל כן הנישואים לא תקפים. במידה והנישואים כן כשרים לבסוף:

2. סמכות בי"ל פרטית

ביה"ד יכול לדון רק אם שני הצדדים מוסלמים (ראו הנחה לעיל) ואם הצדדים הם נתינים של מ"י או נתינים זרים הכפופים לסמכות ביה"ד השרעי (סימן 52) או נתין זר לגמרי אבל רק בהסכמתו לדיון בבי"ד. בעניינו, נתון כי עליה היא אזרחית ישראל אך עלי הוא אזרח אמריקאי שבמדינה זו הוא לא כפוף לביה"ד השרעי בהכרח ועל כן יש ללכת לפי סימן 65 ויש צורך בהסכמתו. ההסכמה לא חייבת להתקבל במפורש אלא אפשר גם הסכמה ע"י התנהגות ונתון כי עלי כן הגיש תביעה בביה"ד כך שניתן לראות בכך הסכמה מצידו.

3. סמכות מקומית

המוציא מחברות עליו הראייה-מיקום ביה"ד ילך לפי הנתבע (עלי), אזרח אמריקאי ועל כן המיקום לא נכון. אך חריג לכך הוא שדיון במזונות ניתן לדון בכך מקום בארץ בכדי לעזור לנזקקים.

לגבי תביעת ההתרה או הפרדה ניתן להגיש במקום עריכת הנישואים, במקום אירוע הגירושים או במגורי הנתבע ולא נתון האם יפו רלוונטי לאחד מאלה.

4. סמכות עניינית+דיון מהותי

מזונות- לפי סימן 52 +חוק סד"א שרעי לביה"ד יש סמכות מקבילה. אישה זכאית למזונות בסיסיים רק בתוך נישואים אם עמדה בתנאי השהות. אב חייב במזונות ילדיו אוטו' ברמה בסיסית עד גיל 18/חתונה או עד שיוכל להזין את עצמו כל עוד הוא האבא.

אבהות- האב חייב לזון את ילדיו שנולדו בטווח של 6 חודשים מיום הנישואים לאישה ועד שנה לאחר הגירושים/פרידה. נתון כי הילדים נולדו בתקופה זו.

התרת נישואים ו/או עילת סכסוך- יש סמכות בלעדית (סימן 52+חוק סד"א שרעי). על ביה"ד למנות בוררים מטעם כל צד ואם הם לא יצליחו לסגור את התיק, יש לפסוק האם האישה אשמה בהפרדה/סיכסוך ולפי זה היא תקבל את המוהר או לא. על הקאדי לבדוק שהתקיימו כל הזכויות הטבעיות, אין כפיה ואין ניגוד לדת(ס' 30 לחוק סד"א שרעי).

תביעת נזקים ורכוש- לפי סימן 52 לא בסמכות העניינית של ביה"ד השרעי אלא רק של ביהמ"ש האזרחי (אין מנגנון כריכה בביה"ד השרעי).

הנישואין נפסדים כי לא היה קיבול שרעי מעליה, שהייתה צריכה לענות ואני חיתנתי את עצמי אליך, והתשובה באהבה אינה מקיימת חוזה נישואין.

עליה לא זכאית למזונות מכח סעיף 76 לחוק זכויות המשפחה העותמאני, כי הנישואין נפסדים

תביעת התרת הנישואין תתקבל מכח סעיף 77 לחוק זכויות המשפחה העותמאני, ואין מקום לתביעת הפרדה בגלל הסכסוך בין בני הזוג אשר תדון כאשר הנישואין כשירים ולא נפסדים